ZBIRKA ESEJA

Predstavljena knjiga Slavice Jakelić. U suvremenom društvu ima mjesta i za naciju i religiju

Filip Brnelić
06. svibanj 2025 16:40

Snimio Nikola BLAGOJEVIĆ

S uspjesima populističkih stranaka postalo je jasno da su teme religije i nacionalizma itekako prisutne i žive, da ih treba razumijevati, a da se njihovim najgorim konfiguracijama koje vode prema nasilju treba suprotstaviti, navela je Slavica Jakelić

POVEZANE VIJESTI

- **Predstavljena knjiga Arsena Toljanića: Više živimo uz more, no na moru i s morem**
- **Promovirana knjiga Zvonimira Navale: Hrvati u Burskom ratu – nepoznata hrvatska povijest**
- **Boris Jokić u knjizi obradio je 60 izvođača i njihovih pjesama: "Ovo podvališ onome tko mrzi plesati"**

RIJEKA – Etički usmjereni nacionalizmi mogu dati produktivan odgovor na populizme, a korištenje religije za podržavanje populističkih politika otvara prostor za njenu zloupotrebu, kao i društvenu polarizaciju, rečeno je na riječkom predstavljanju knjige "I sloboda i pripadanje: eseji o religiji, nacionalizmu i solidarnosti" Slavice Jakelić.

Razgovorom u antikvarijatu Ex Libris, u kom su uz autoricu sudjelovali donedavna rektorica Sveučilišta u Rijeci Snježana Prijić Samaržija, riječki nadbiskup Mate Uzinić i moderator večeri Zoran Grozdanov, otvorene su teme nacionalizama, patriotizama, populizama te njihovih presjeka s religijom koji su aktivni politički dionici u suvremenim zapadnjačkim društvima.

Kritika binarnosti

Kako navodi Jakelić, profesorica religijskih studija i društvene teorije na Sveučilištu Valparaiso u američkoj Indiani, ova zbirka eseja obraća se široj publici te nastoji proučiti način na koji se odnosimo prema drukčijima i drugačijima od nas.

– Većina članaka u knjizi nastala je u zadnjih šest godina kao odgovor na pisanja zapadnih znanstvenika koji su mislili da teme religije i nacionalizama postoje prvenstveno u društvima periferije, odnosno da su stvar prošlosti za zapadne demokracije. Problem sa zapadnom literaturom je taj da je o religiji i nacionalizmu pisala kao da se od 90-ih godina nije ništa promijenilo, a s uspjesima populističkih stranaka i Donalda Trumpa postalo je jasno da su ove teme itekako prisutne i žive, da ih treba razumijevati, a da se njihovim najgorim konfiguracijama koje vode prema nasilju treba suprotstaviti, navela je Slavica Jakelić.

Njena se zbirka kritički osvrće na binarnost koja je u većini takvih analiza služila kao zadatost prema kojoj se građanski nacionalizam predstavlja kao stvar modernosti, univerzalnih ideja, pluralizma i racionalnosti, a etnički nacionalizam promatra kao netolerantan, iracionalan, pa i nepodložan promjeni. Jakelić je napomenula kako su i građanski nacionalizmi uvijek partikularni te kako posjeduju sposobnost da prema određenim identitetskim skupinama budu netolerantni, dok je Prijić Samaržija istaknula kako nacionalizam ne treba pokušavati uklapati u ograničavajući okvir koji nacionalizam suprotstavlja kozmopolitizmu i globalizmu.

– Jakelić pokazuje kako je kozmopolitizam kao ideja po putu “izgubila ljude” jer se definirala intelektualistički, s visoka gledajući na bilo koga tko je gajio partikularnost, osjećaj pripadnosti naciji, jeziku, kulturi. Knjiga postavlja razliku nacionalizama, pa i patriotizma kontra populizma kroz uključivanje, odnosno isključivanje prostora pluralnosti i dijaloga, i prepoznaje kapacitet etičkog nacionalizma za pluralnost i demokratičnost. Također, Jakelić prepoznaje da smo u težnjama univerzalnim idejama izgubili spoznaju da ljudi svoj identitet i smisao grade na pripadnosti i partikularnosti, kazala je filozofkinja.

Zloupotreba religije

Riječki nadbiskup Mate Uzinić naveo je kako se religija u političke svrhe zloupotrebljavala i kroz povijest i danas.

– Ne smatram da se kršćanskim može nazvati kad ekipa oko Trumpa moli, a nakon toga donosi zakone koji su potpuno anti-kršćanski, to nije povratak religiji nego zloupotreba, kao što je to bio slučaj u kolonijalnom razdoblju. Odnos prema čovjeku u potrebi nije pitanje kršćanstva, nego jesi li čovjek ili ne, a meni je drago da je autorica pokazala da u suvremenom svijetu ima mjesta i za naciju i religiju. Stoga je sekularizacija prilika za oslobođenje kršćanstva od politike, ova oslobađajuća misao dozvoljava nam da budemo autentični i u solidarnosti s drugima činimo dobro, naveo je Uzinić. Nadbiskup se osvrnuo na humanitarnu pomoć koju su migrantima u Rijeci u vrijeme snažnog priljeva ljudi zajednički pružili aktivističke i vjerske organizacije, a koji je kao primjer religijsko-sekularne suradnje tematiziran i u zbirci eseja. Sugovornici su upravo ovaj primjer ocijenili kao primjer solidarnosti na kojoj se mogu graditi odnosi, zaključivši kako je i papa Franjo u svojoj autobiografiji istaknuo da s drugima ne možemo biti solidarni ako ne znamo tko smo mi, koji je naš identitet i kome pripadamo.

knjiga Slavica Jakelić

0 comments Sort by Oldest